

Alexander Kluge

Τι θα πει αλήθεια*;

- Αυτό καθεαυτό, το συνολικό μεικτό κοινωνικό προϊόν δεν έχει κάποια μεγάλη σημασία.
- Τι σημαίνει αυτό;
- Το φυσικό προϊόν.
- Τι σημαίνει 'φυσικό προϊόν';
- Εκατομμύρια αγρότες παράγουν το προϊόν τους. Πέντε εκατομμύρια εργοστασιακοί εργάτες εργάζονται. Το προϊόν των εργοστασιακών εργατών εμφανίζεται ενδεχομένως μικρό απέναντι στο μαζικό προϊόν των αγροτών, καθώς όμως αυτοί οι τελευταίοι καταναλώνουν αμέσως οι ίδιοι ένα μεγάλο τμήμα του προϊόντος τους, το προϊόν τους δεν καταλήγει σχεδόν διόλου σε υπεραξία ή σε στρατιωτική δύναμη.
- Και 17 χρηματιστές;
- Δεν καταλήγουν σε κανένα προϊόν.
- Και προς τι χρειάζεται κανείς υπεραξία και στρατιωτική δύναμη;
- Αυτό δεν μπορώ να σας το περιγράψω.
- Είστε μέλος της Royal Society. Αν δεν το γνωρίζετε εσείς, ποιος μπορεί να γνωρίζει κάτι τέτοιο;
- Δεν θέλω να στραφώ σε υπεκφυγές πως κάτι τέτοιο θα ήταν περίπλοκο. Κατά βάση είναι απλό. Ανά ώρα εργασιακής δύναμης, πολλαπλασιασμένη με δισεκατομμύρια ώρες και ανθρώπους, γεννιέται ένα προϊόν. Σ' αυτό δεν έχει αλλάξει τίποτε από την εποχή της εξέτασης του Adam Smith. Το πώς όμως στην παγκόσμια κοινότητα αποφασίζεται για την αξία του προϊόντος (και εδώ δεν μπορώ να σας πω ως αρχιδικαστής, ποιος αποφασίζει γι' αυτή την αποτίμηση, σίγουρα όμως δεν είναι κάποιος ισχυρός αυτός που αποφασίζει), αυτό το γνωρίζουμε μόνο κατά προσέγγιση. Σε τελική ανάλυση αποφασίζει το χρηματιστήριο.
- Και αυτό είναι αδιάψευστο;
- Όχι αδιάψευστο, αλλά ανεπηρέαστο.
- Τότε τι το εσφαλμένο έχει η θέση: «κάθε ανάπτυξη αποφασίζεται στην παραγωγή» (Karl Marx);
- Ενδεχομένως δεν είναι απολύτως τίποτε εσφαλμένο σ' αυτή τη θέση, αλλά δεν αποδεικνύεται στην πραγματικότητα.
- Τότε, τι είναι πραγματικό στην πραγματικότητα;
- Αυτό δεν μπορείτε να μου το ρωτάτε. Δεν το γνωρίζω.

(Μετάφραση Θ.Γ.)

---

* Από τη συλλογή του ίδιου *Το κενό που αφήνει ο διάβολος. Στο πεδίο του νέου αιώνα* (Die Lücke, die der Teufel läßt. Im Umfeld des neuen Jahrhunderts), Suhrkamp, Φραγκφούρτη/Μάιν, 2003, σ. 866.